

JANICE Y. K. LEE

PROFESOARA DE PIAN

Traducere din engleză și note de
IRINA BOJIN

HUMANITAS
fiction

Părinților mei

PARTEA ÎNTÂI

Mai 1952

Prima dată a fost o pură întâmplare. Iepurașul din porțelan scump de Herend alunecase în geanta ei. Era așezat pe pian, iar Claire îl lovise din greșeală atunci când strângea partiturile, la sfârșitul orei de muzică. Bibeloul căzuse de pe milieu (Un milieu! Pe un Steinway!) și nimerise drept în geanta ei mare de piele. După aceea s-a întâmplat ceva care a buimăcit-o chiar și pe ea. Locket rămăsese cu ochii la clape și nu băgase de seamă nimic. Iar Claire... a plecat, pur și simplu. Abia după ce a ieșit din casă și aștepta în stația de autobuz a înțeles ce făcuse. Era însă prea târziu. S-a dus acasă și a ascuns bibeloul sub bluzele de lână.

Claire și soțul ei veniseră în Hong Kong cu nouă luni în urmă, după ce Martin fusese transferat prin ordin guvernamental la Departamentul Administrației Apelor. Când au primit vestea numirii, tocmai se renunțase la cartelele pentru alimente, din ordinul lui Churchill, și lucrurile reintrau pe făgașul normal. Claire nici nu visase vreodată că va pleca din Anglia.

Martin era inginer și conducea lucrările de construcție a rezervorului Tai Lam Cheung, datorită căruia apa nu trebuia să mai fie raționalizată când venea o perioadă secetoasă, o dată la câțiva ani. Acesta urma să aibă o capacitate de patru miliarde și jumătate de galoane de apă. Claire nu putea nici măcar să-și închipuie un număr atât de mare, dar Martin spunea că de-abia dacă le va ajunge locuitorilor din Hong Kong și că era sigur că, atunci când îl vor termina, vor fi nevoiți să mai construiască unul.

— Voi avea de lucru până peste cap, zicea el bucuros.

Studia topografia dealurilor să vadă unde puteau fi săpate canalele colectoare ca să strângă apa de la ploii. Guvernul englez făcea atâtea pentru colonii, gândea Claire. Ușurase considerabil viața localnicilor, deși ei nu păreau să aprecieze aceste eforturi. De altfel, mama ei o prevenise înainte de plecare: chinezii sunt niște intriganți lipsiți de scrupule, care vor încerca cu siguranță să profite de naivitatea și bunăvoința ei.

Cu cât se apropiau de Hong Kong băgase de seamă că umiditatea aerului creștea de la o zi la alta – lucru cu totul neobișnuit pentru ea. Briza marină avea mai multă putere, ca și razele soarelui de altfel, atunci când răzbătea printre nori. În august, când vasul *P&O Canton* aruncă în cele din urmă ancora în portul Hong Kong, a simțit cu adevărat că se află la tropice: părul i se umplea de cârlioniți greu de domolit, pielea feței îi era mereu umedă și lucioasă, subrațele și partea din spate a genunchilor i se îmbibau de transpirație. Ori de câte ori ieșea din cabină, dogoarea o izbea cu o forță aproape materială; incapabilă să i se opună, se grăbea să găsească un loc umbrat, unde să-și facă vânt cu evantaiul.

Călătoria durase o lună și în tot acest timp făcuseră escală în șapte porturi, numai că, după ce petrecuse câteva ore pe cheiurile murdare din Alger și Port Said, Claire luase hotărârea să rămână la bord, pentru a evita întâlnirea cu oameni și obiceiuri care o speriau. Niciodată nu se gândise că ar putea vedea astfel de lucruri. În Alger văzuse un bărbat sărutând un măgar și i-ar fi fost greu să spună care din ei puțea mai tare. În Egipt o înfiorase lipsa de igienă care domnea în piețe: un negustor ambulant de pește ștersese cu limba cuțitul cu care scosese mațele unui pește. Întrebase dacă echipajul se aprovizionă chiar din aceste piețe și răspunsul primit fusese departe de a o mulțumi. Un unchi de-al ei murise dintr-o intoxicație alimentară, în India, și de atunci era foarte atentă la ceea ce mânca. Încerca să nu se atingă de mai nimic și se hrănea aproape numai cu supa concentrată de vacă servită înainte de prânz celor care stăteau la soare pe punte. Altminteri, mâncarea era fără pretenții: napi, cartofi, legume care puteau fi păstrate mai multă vreme; în primele zile după o escală primeau fripturi și

salate. Martin se plimba pe punte în fiecare dimineață, ca să se mențină în formă, și încerca – fără succes – s-o convingă să-i țină companie. Claire prefera să stea tolănită într-un șezlong, apărută împotriva omniprezentului soare de o pălărie cu boruri largi și înfășurată într-una dintre cuverturile aspre de lână care se găseau pe vas.

Cu ceva vreme în urmă pe vas izbucnise un scandal. O femeie care mergea la Hong Kong să-și întâlnească logodnicul petrecuse multe nopți cu lună pe punte, în compania unui domn, și coborâse de pe vas în Filipine, la brațul noului logodnic, lăsând doar o scrisoare celui pe care-l abandonase. Liesel, prietena căreia femeia îi încredințase scrisoarea, era tot mai nervoasă cu fiecare zi care trecea. Bărbații glumeau pe seama ei, îndemnând-o să profite de situație și să ia locul lui Sarah, dar Liesel nici nu voia să audă de așa ceva. Ea era o fată serioasă, care se ducea la sora și cumnatul ei din Hong Kong, unde își propusese să Predea Desenul Chinezoaicelor Oropsite de Soartă. De câte ori își amintea de întâmplare, vorbele erau scrise cu majuscule în mintea lui Claire.

Înainte de sosire, Claire a pus într-un cufar separat toate rochiile și fustele subțiri de bumbac. Își dădea seama că, o bună bucată de vreme, altceva nu va putea purta. Pe chei au fost întâmpinați de o mulțime de oameni care fluturau serpentine de hârtie. Peste tot se auzeau strigătele vânzătorilor ambulanți care îi îmbiau cu sucuri proaspete de fructe și buchete pestrițe de flori pe cei care așteptau. Grupuri de petrecăreți deschiseseră deja sticlele cu șampanie și închinau în cinstea prietenilor sau rudelor care soseau cu vasul.

— Le deschidem de cum apare vasul la orizont, îi explica un bărbat prietenei sale în timp ce o ajuta să coboare pe țarm. S-a adunat multă lume. Așteptăm de ore întregi.

Claire o urmări cu privirea pe Liesel, care cobora scara. Se vedea că e foarte agitată. În clipa următoare dispăru în mulțime. Claire și Martin coborâră în urma ei, călcând cu grijă pe lemnul moale, îmbibat de apă. Bagajele erau aduse de doi chinezi tineri, sumar îmbrăcați, ieșiți parcă din pământ. Un fost coleg de școală de-al lui Martin lucra la Dodwell, o firmă comercială, și promisese că-i va aștepta la sosire. Într-adevăr, apăru împreună cu doi prieteni

și le oferi nou-veniților suc proaspăt de guava. Claire se prefăcu doar că soarbe din pahar, fiindcă mama ei o prevenise că prin partea aceea de lume bântuia holera. Bărbații erau cu toții burlaci, cât se poate de simpatici. Se numeau John, Nigel și Leslie. Le explicară că stăteau împreună la o pensiune. Erau mai multe, numite după compania căreia îi aparțineau – pensiunea Dodwell, pensiunea Jardine și așa mai departe. Îi asigurară pe Martin și Claire că, dintre toate, petrecerile organizate de Dodwell erau cele mai reușite.

Îi însoțiră la hotelul agreat de guvern din cartierul Tsim Sha Tsui, unde un chinez cu părul împletit într-o coadă lungă, tunică albă murdară și unghii șocant de lungi îi conduse în camera lor. Se înțeleseră cu cei trei prieteni să se vadă a doua zi la dejun, după care aceștia plecară. Martin și Claire rămaseră așezați pe pat, osteniți. Se priveau în tăcere. Adevărul este că nu se cunoșteau prea bine. Erau căsătoriți doar de patru luni.

Acceptase cererea în căsătorie ca să scape de casa întunecată în care trăia, de mama ei dezamăgită de viață, care nu avea decât vorbe de ocară pentru oricine și orice și devenea tot mai înverșunată pe măsură ce înainta în vârstă, de slujba plictisitoare la o companie de asigurări, unde arhiva dosare. Martin era mai în vârstă, trecut de patruzeci de ani, și niciodată nu avusese succes la femei. Când o sărutase prima oară, Claire se abținuse cu greu să nu se șteargă la gură. Martin era asemenea unei vaci – greoi și blând. Și cumsecade. Claire era convinsă de acest lucru și îi era recunoscătoare. Prea mulți bărbați nu întâlneau nici ea. Părinții ei nu ieșeau niciodată în oraș, așa că și ea fusese nevoită să stea în casă. După ce începuse să iasă cu Martin – era fratele unei kolege de serviciu – luase masa la restaurant, băuse un cocktail în barul unui hotel și văzuse alte tinere și alți tineri stând de vorbă și râzând cu o siguranță de sine pe care nu-și putea închipui cum o căpătaseră. Aveau păreri despre politică, citiseră cărți de care ea nu auzise niciodată, văzuseră filme străine și discutau cu aplomb despre acestea. Fusese fermecată, dar și destul de intimidată. Apoi Martin venise la ea cu o figură serioasă, îi spusese că era trimis la post în Orient și o întrebase dacă ar vrea să vină cu el. Nu era ceea ce și-ar fi dorit, dar parcă o și auzea pe maică-sa bombănind:

Cine era ea, să facă atâtea nazuri? Îl lăsase să o sărute și încuviințase din cap.

Tocmai dăduse drumul la apă în baie când se auzi un ciocănit în ușă și apără o servitoare chinezoaică mărunțică, o *amah*, care se apucă să despacheteze bagajele și nu se opri decât atunci când Martin îi zise să plece.

Așa ajunseră la Hong Kong, care nu semăna cu nimic din ceea ce își imaginase Claire. Cu excepția locurilor frecventate de englezi – clădiri spoite cu var, unde se vorbea în șoaptă printre palmierii plantați în vase elegante și mobilele bine lustruite –, orașul era zgomotos, murdar și viermuia de oameni. Casele erau construite una lângă alta și adesea vedeai rufe întinse la uscat pe bețe de bambus scoase afară la ferestre. De fiecare băț mai atârna și câte un panou în culori țipătoare care invita trecătorii la cabinete de masaj, cârciumi sau frizerii. Pe ulițele dosnice, îi spusese cineva, puteai găsi spelunci unde se fuma opiu. Străzile erau pline de gunoaie, până și de scârnă de om, iar orașul era învăluit într-un miros iute, ca de piper, care trecea prin haine și intra în piele; nu scăpai de el decât cu o baie bună. Era o lume pestriță. Femeile de prin partea locului își purtau copiii într-o legătură de pânză, atârnată pe spate. Indienii sikh, îmbrăcați în uniforme, erau pe post de gardieni – îi vedeai moțând pe scaune de lemn, în fața băncilor, cu capetele învelite în turbane proptite în piept și carabinele sprijinite neglijent de genunchi. Indienii fuseseră aduși de britanici, desigur. Pakistanezii țineau magazine de covoare, portughezii erau doctori, iar evreii aveau ferme de vaci și fel de fel de afaceri de anvergură. Întâlneai oameni de afaceri englezi și bancheri americani, aristocrați ruși, afaceriști peruvieni – cu toții umblați prin lume și foarte rafinați – și, natural, chinezi din Hong Kong, care se deosebeau mult de cei din China, după cum aflase.

Își dădu seama cu uimire că nu îi dispăcea Hong Kongul, cum îi prezisese maică-sa – străzile aglomerate ofereau o distracție cu totul neașteptată, mai ales în comparație cu cele din Croydon, și erau pline de oameni, prăvălii și mărfuri scoase la vânzare cum nu mai văzuse până atunci. Umbla prin plăcintăriile din oraș în căutarea a tot felul de bunătați, precum gogoșile cu ananas și tartele

cu cremă de ou, și uneori rățăcea dincolo de cartierul Central, ajungând în zone necunoscute, unde era deseori singura europeană. Tarabele gemeau nu numai de portocale și banane – în Anglia erau încă un lux, după încheierea războiului –, dar și de fructe ciudate, cu țepi, din care gustase și îi plăcuseră: carambole, durian, lychee. Cumpăra de un dolar și primea o pungă cafenie de hârtie cerată din care scotea fructele unul câte unul și le mânca în timp ce se plimba. Mai erau acolo tarabe micuțe, făcute din scânduri abia ținându-se în cuie și din tablă ruginită. Erau specializate: la una se vindeau ștampilele de cauciuc pe care chinezii le folosesc în locul semnăturii; dincolo se făceau chei; mai încolo era o tarabă cu un scaun care era închiriat pe jumătate de zi de un dentist sau un frizer. Localnicii mâncau în mici birturi, numite *daipaidong*, și odată văzuse trei lucrători îmbrăcați în maiouri și pantaloni murdari stând chirciți în jurul unei farfurii pe care se afla un pește întreg și scuipând oasele pe jos. Unul dintre ei observase că îi privea și atunci apucase ochiul peștelui cu bețișoarele, îl ridicase, ca ea să-l vadă bine, și-l mâncase.

Claire întâlnește puțini chinezi până atunci, dar cei pe care îi văzuse în marile orașe din Anglia fie serveau în restaurante, fie călcau haine în spălătorii. Erau și dintre aceștia în Hong Kong, bineînțeles, dar uimirea cea mai mare o încercase când îi văzuse pe chinezii bogați, cei despre care, dacă nu i-ar fi trădat culoarea pielii, ai fi zis că sunt englezi. Rămăsese cu gura căscată când dăduse cu ochii de un chinez coborând dintr-un Rolls Royce, într-o zi când aștepta în fața hotelului Gloucester. Îi mai văzuse îmbrăcați în costume elegante, luând masa cu englezi care discutau cu ei de la egal la egal. Habar nu avusese că există o astfel de lume. O lume în care fusese aruncată și ea, datorită lui Locket.

După câteva luni de acomodare, timp în care găsiră un apartament și îl mobilară, Claire anunță printre cunoștințe că ar vrea să dea lecții de pian – un moft, zicea ea, ceva care să-i mai umple timpul. Adevărul era că le-ar fi prins bine niște bani în plus. Cântase la pian de când era copil și învățase aproape singură. Amelia, o doamnă pe care o cunoscuse la cercul de broderie, i-a promis că se va interesa. Îi telefonase după câteva zile.

— E o familie de chinezi, pe nume Chen. Sunt stăpâni cam peste tot ce există pe-aici. Am auzit că sunt în căutarea unei profesoare de pian pentru fiica lor și ar prefera o englezoaică. Ce zici?

— O familie de chinezi? s-a minunat Claire. La asta nu m-am gândit. Nu e nici o familie de englezi amatoare?

— Nu, a spus Amalia. Cel puțin eu nu am găsit vreuna.

— Știi și eu? a zis Claire îngândurată. Nu ți se pare ciudat? Nu îți putea închipui cum ar da ea lecții unei chinezoaice. Vorbește englezește?

— Probabil că mai bine decât tine sau decât mine, a răspuns Amelia cam înțepată. Oferă și o plată pe măsură, a adăugat ea și a pronunțat o sumă considerabilă.

— Ei, atunci, a zis Claire șovăitoare, cred că n-ar fi rău să-i întâlnesc.

Victor și Melody Chen locuiau în Mid-Levels¹, pe May Road, într-o vilă imensă, cu etaj. Se intra pe o alee mărginită de ghivece mari cu plante. Înăuntru se simțea freamătul specific unei case cu mulți servitori. Claire luă un minibuz, iar când ajunse era deja transpirată după drumul din stradă până în casă. Servitoarea o duse într-un salon, unde, spre ușurarea ei, găsi un ventilator care sufla aer rece. Un băiat veni și potrivi draperiile, ca să fie ferită de soare. Fusta ei albastră de in, de-abia primită de la croitor, era mototolită, iar pe bluza albă de voal se vedeau pete de transpirație. Spera ca familia Chen să-i lase puțin timp să-și revină. Se mișcă, simțind cum o picătură de transpirație i se prelinge pe coapsă.

Nu avu noroc. Doamna Chen intră cu pas iute, o apariție în roz-deschis, ținând în mână o tavă cu băuturi. Era o femeie scundă, elegantă. De câte ori întorcea capul, părul tăiat scurt descria o mișcare precisă, geometrică. Rochia-sac lăsa să se vadă umerii delicați și îi scotea în evidență ovalul fin al feței.

— Bună ziua! ciripi doamna Chen. Îmi pare bine să vă cunosc. Eu sunt Melody. Locket vine și ea îndată.

— Locket²? repetă Claire, neștiind ce să înțeleagă.

---

1. Cartier rezidențial de lux.

2. Medalion (engl.).

— Fiica mea. Tocmai s-a întors de la școală și își pune niște haine mai comode. Ce căldură îngrozitoare! zise și așeză pe masă tava pe care se aflau pahare înalte cu ceai și gheață. Vă rog să luați ceva rece.

— Engleza dumneavoastră este absolut remarcabilă, spuse Claire și luă un pahar.

— Da? făcu Melody fără să pară prea impresionată. După patru ani la Wellesley nici nu e de mirare.

— Ați studiat în America? o întrebă Claire; nu știa că tinerii chinezi merg la universități americane.

— M-am bucurat de fiecare minut petrecut acolo, răspuse Melody. Doar că mâncarea a fost absolut îngrozitoare. Americanii cred că un sendviș cu brânză încălzit la grătar e un fel de mâncare! Și doar știți, noi, chinezii, dăm foarte mare importanță mâncării.

— Locket va merge și ea să studieze în America?

— Încă nu ne-am hotărât, dar, de fapt, aș prefera să vorbim despre instrucția dumneavoastră, răspuse doamna Chen.

— A, făcu Claire fâstăcită.

— Știți la ce mă refer, continuă gazda pe un ton blând. Unde ați studiat muzica și așa mai departe.

Claire se așeză mai bine pe scaun.

— M-am pregătit serios timp de câțiva ani. Am studiat cu doamna Eloise Pollock și eram pe punctul de a depune o cerere de angajare la Conservatorul Regal când situația familiei mele s-a schimbat.

Doamna Chen aștepta urmarea, cu capul lăsat pe umăr. Își încrucișase gleznela subțirele, ca de pasăre, și plecase genunchii într-o parte.

— Așa că nu am putut continua, zise Claire.

Oare chiar trebuia să dea explicații amănunțite unui străin? Tatăl ei fusese dat afară de la tipografie și trecuseră vreo două luni de lipsuri crunte până când își găsisse altă slujbă – agent de asigurări. Era plătit când și când – nu se pricepea să vândă ceva cuiva – și, în aceste condiții, lecțiile de pian erau un lux de neconceput. Doamna Pollock, o femeie cumsecade, se oferise să o învețe în continuare, pentru o sumă mult mai mică, dar mama ei, într-un acces de mândrie fără rost, refuzase până și să ia în considerare propunerea.